

Stimulera barns språkutveckling, del 8: Samtala och berätta

Skrivet av: Elvira Ashby

Språkförmågan kan delas upp i olika delar, men ska användas som en helhet. Elvira Ashby går i denna artikelseries sista del in på språkets användning i praktiken, och på hur man lockar barn till att samtala och berätta mer.

Foto: Shutterstock.com

Detta är åttonde och sista delen i en artikelserie om att stimulera barns språkutveckling.

Nu när vi har kommit till sista delen i vår artikelserie har ni säkert märkt att många situationer har kommit igen, och igen – såsom att läsa böcker tillsammans, prata, leka, och spela spel.

Genom att vi pedagoger använder olika strategier kan vi enkelt stötta barnen att utveckla språkförmågans samtliga delar – språkförståelse, ordförråd, grammatik, uttal och pragmatik – i en och samma situation.

Det är ju så att även om vi kan dela upp vår språkförmåga i olika delar, använder vi språket som en helhet. Allt vi gått igenom i denna artikelserie ska användas i praktiken, speciellt när vi ska samtala och berätta saker för varandra, och det är inte alltid så lätt.

Utveckla barnens berättande

Det är förmodligen inte bara jag som av barnen ofta fått kortfattade svar på mina frågor.

"Hur var det i parken?"

"Bra."

"Vad gjorde ni?"

"Lekte."

Men det finns strategier att använda för att få till mer samtal och berättande i vardagen, vilket förstås är något alla barn behöver. Men extra viktigt är det om barnet är eller har varit sent med sin språkliga utveckling.

1) Se till så att alla får berätta något ...

... varje dag, till exempel vid matbordet. Hjälptill genom att ställa frågor när det behövs. Det kan vara om något som hänt under dagen, men också om en film eller något annat spännande. Barnen blir då modeller för varandra, och vi pedagoger kan också gärna vara med och berätta.

2) Lyssna aktivt, och ställ följdfrågor ...

... och använd då gärna öppna frågor som det inte bara går att svara ja eller nej på: "Vad gjorde ni sedan?" "Vilka lekte du med?" "Oj, varför blev hon ledsen tror du?"

Men det är förstås tillåtet att ge förslag också om det behövs: "Lekte ni inne eller ute?" "I sandlådan eller klätterställningen?" För då kanske man får någon liten bit information som man kan spinna vidare på. "Aha, i klätterställningen! Lekte ni något spännande där?"

3) Berätta tillsammans för en tredje person!

Om det är svårt för barnet att berätta själv kan man hjälpa till genom att tillsammans berätta om något som hänt för en tredje person: "Det måste vi berätta för Monika, kom!" Då kan det vara lättare att ställa rätt frågor, och man kan hjälpa barnet att komma igång genom att börja på meningar som barnet får fylla i. "Vet du Monika, där borta kom en ..."

4) Berätta till böcker!

När ni läst en bok flera gånger, låt barnet vara med och berätta om den. I början kan man berätta tillsammans och locka barnet att vara med att fylla i meningar eller genom frågor som "och vad hände sedan?" Senare kan barnet få berätta mer och mer av historien helt själv.

5) Hitta på egna historier!

Man kan också hitta på egna historier, till exempel kring några figurer som barnet tycker om. Efter att ha läst en bok om bilen Blixten kan man föreslå att man ska hitta på en egen. "En dag när Blixten var ute och körde, vem träffade han då?" och sedan "Vad gjorde de?"

Om man skriver ner historien och ritar bilder till så har man plötsligt gjort en bok.

6) Häng på barnets intresse!

Häng på och fråga om det barnen tycker är intressant. Det kanske inte alltid är jättekul att prata om det man nyss gjort i parken. Vi kan ju minst lika gärna träna berättande i samtal om Pokémon eller om något roligt barnprogram.

Ju mer man gör något, desto bättre blir man

Det är mycket lättare att locka fram och förstå mer av vad barnen berättar om man vet vad de gjort. Därför är det fiffigt att se till att ha kontakt med alla andra runt barnet, inte minst med föräldrarna.

Använd foton och bilder som stöd att prata kring, och om man skickar hem bilder på det roliga man gjort i förskolan kan barnet och föräldrarna ha det som stöd när de pratar där hemma.

Ja, det här med att berätta kan vara svårt. Som logoped märker jag ofta att det sista som hänger kvar, när ett barn haft större språkliga svårigheter men ändå utvecklats väl, är svårigheter med just att berätta och förklara saker. Men det är ju som med nästan allt annat här i livet, att ju mer man får möjlighet att göra något, desto bättre blir man på det.

Det går förstås inte att tvinga någon att berätta något, men fortsätt fråga och lämna plats för barnet att svara. Och glöm framför allt inte att det är roligt att prata med barn.

Om ni känner att ni blir irriterade för att barnet inte berättar mer, eller inte svarar, eller om barnet blir frustrerat, då har ni med största sannolikhet för höga krav på både er själva och på barnen. Backa ett steg och lyssna i stället, eller tänk att ni är modell för barnet med det ni säger utan krav på att barnet ska prestera något.

Vårt jobb är att stötta barnens språkutveckling så mycket det bara går i alla situationer, men det behöver inte gå fort. Och det är roligare om det är roligt!

DISKUSSIONSFRÅGOR

Hur kan du/ni locka barnen att berätta mer – såväl de yngsta som de äldre barnen?

Lästips

Det berättande barnet av Pia Thomsen, Studentlitteratur.

Här på förskoleforum finns det också mer att läsa om berättande och berättelser, till exempel "Små barn berättar om sina liv" och "Att skapa berättelser".